

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว นั่นคือ คุณภาพของคน การพัฒนาคุณภาพของคนภายในประเทศ จึงเป็นภารกิจยิ่งใหญ่ที่ทุกคน ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร ต้องร่วมคิด ร่วมทำ และช่วยตัดสินใจ อันเป็นที่มาของการปฏิรูปการศึกษาที่นักการศึกษาจำนวนมากให้ความสำคัญ เพราะเห็นว่าการถึงเวลาที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เคยปฏิบัติอยู่นั้น มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เป็นประการหนึ่ง ที่การศึกษายุคใหม่จะต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสาร โดยสามารถนำมาพัฒนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ของตนได้ การศึกษาจะต้องบรรลุเป้าหมายในการสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเอง ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข จึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพ โดยเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพตนเอง การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนเป็นบุคคลสำคัญของการพัฒนา การพัฒนาผู้เรียนต้องสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่าง ๆ ของยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งถือว่าการศึกษานั้นเป็นกลไกและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้คนพัฒนาประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 4 ได้กล่าวถึง

สถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ใน มาตรา 24 (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหา มาตรา 24 (3) กำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้จริง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องเป็นการเสริมสร้างศักยภาพความเป็นผู้รู้และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาให้กับคนในชาติ (กรมวิชาการ. 2548 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี กิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นรายบุคคลและทักษะกระบวนการกลุ่ม สามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจารีตประเพณี กฎหมายและวัฒนธรรมอันดีแล้ว การมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในฐานะพลเมืองดี ตลอดจนการนำความรู้ทางจริยธรรม หลักธรรมทางศาสนา นำมาพัฒนาตนเองและสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสังคมนั้น ๆ ให้ผู้เรียนสามารถดำรงตนตามบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อตนเอง ครอบครัว ต่อสังคมทุกระดับอย่างปกติ และสอนคนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความยั่งยืนของระบอบการปกครองนั้น การให้การศึกษารื่องการเป็นพลเมืองดีเป็นที่สนใจในทุกประเทศ ไม่ว่าจะมีการปกครองในรูปแบบใดก็จะมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อโน้มน้าวประชาชนให้เห็นพ้องกับวิธีการแสดงออกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อฝึกให้คนรู้จักคิดรู้จักเลือก รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลและเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ ดร.สายหยุด แสงอรุณ ที่ให้ความหมายไว้ว่า กฎหมาย คือ ข้อบังคับของรัฐที่กำหนด ความประพฤติของมนุษย์ ถ้าฝ่าฝืนจะได้รับผลร้าย หรือ ถูกลงโทษ การบัญญัติกฎหมายซึ่งผู้มีอำนาจสูงสุดในรัฐ หรือ ประเทศนั้นให้ปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม หากผู้ใดฝ่าฝืนจะได้รับผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามกฎหมาย (สุนทร มณีสวัสดิ์. 2533 : 4) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ข้อมูลจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (NT) พบว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาสังคมศึกษายังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ กล่าวคือ

คะแนนทดสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 ที่ได้อยู่ในเกณฑ์ต่ำ คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 14.33 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. 2549 : 3) สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำนั้น อาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากสภาพการจัด กระบวนการเรียนรู้ของครู ครูขาดสื่อที่เหมาะสม ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องพัฒนาสื่อการสอนที่ ทันสมัยให้เหมาะสมกับวัย มีสีสันสวยงาม ดึงดูดความสนใจให้น่าอ่าน อาจเป็นแบบฝึก ชุดการ สอน ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียน โปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูป อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง รวมกัน นอกจากนี้จะต้องมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปด้วย ตนเอง เป็นการมุ่งเน้นการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติจริงในชั้นเรียน ผลการเรียนรู้จะช้าหรือเร็วขึ้นเป็นไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล บทเรียนสำเร็จรูปเป็นสื่อที่มีลักษณะเฉพาะที่น่าสนใจโดยมีการแบ่งเนื้อหาเป็นหลาย ๆ กรอบ แต่ละ กรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้จากง่ายไปยาก ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามลำดับบทเรียนสำเร็จรูปที่ สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วพิจารณาว่าหลังเรียนแต่ละคนมีคะแนนมากกว่าก่อนเรียนมากน้อยเพียงใด การเฉลยคำตอบเป็น การกระตุ้นผู้เรียนตามหลักจิตวิทยาวิรูจน์ เพื่อตอบสนองความต้องการอยากรู้ อยากเห็นของผู้เรียน (บุญชม ศรีสะอาด. 2537:76 - 77)

จากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับบทเรียนสำเร็จรูป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดห้องเรียนที่ใช้ทำการทดลองเป็นนักเรียน ที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับการปฏิรูป การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการเรียน เรื่อง กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป

สมมติฐานของการวิจัย

1. บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่มีประสิทธิภาพ
2. ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยใช้ บทเรียนสำเร็จรูป
3. ได้แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่ทำการสอน ในรายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นอื่นๆ ค่อยไป

ขอบเขตการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูปเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สารระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จำนวน 10 เรื่อง ดังนี้

1. กฎหมายเกี่ยวกับตนเอง
2. กฎหมายเกี่ยวกับเจ้าบ้านและทะเบียนราษฎร
3. กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน
4. กฎหมายเกี่ยวกับการหมั้นและการสมรส
5. กฎหมายเกี่ยวกับบุตรและมรดก
6. กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งเสพติด
7. กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร
8. กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา
9. กฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีอากร
10. กฎหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน โนนเจริญพิทยาคม อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 267 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียน โนนเจริญพิทยาคม จำนวน 34 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
2. ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน โนนเจริญพิทยาคม อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ระหว่างวันที่ 3 ธันวาคม 2550 ถึง 4 มกราคม พ.ศ. 2551 ใช้เวลาสอนครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง สื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้พัฒนาผู้เรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากการเรียน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วยเนื้อหา 10 เรื่อง ดังนี้

- 1.1 กฎหมายเกี่ยวกับตนเอง
- 1.2 กฎหมายเกี่ยวกับเจ้าบ้านและทะเบียนราษฎร

1.3 กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน

1.4 กฎหมายเกี่ยวกับการหมั้นและการสมรส

1.5 กฎหมายเกี่ยวกับบุตรและมรดก

1.6 กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

1.7 กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร

1.8 กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

1.9 กฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีอากร

1.10 กฎหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน วิชาสังคมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 10 แผน ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับตนเอง

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับเจ้าบ้านและทะเบียนราษฎร

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน

2.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการหมั้นและการสมรส

2.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับบุตรและมรดก

2.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งเสพติด

2.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร

2.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

2.9 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีอากร

2.10 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีจำนวน 50 ข้อ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียน โนนเจริญพิทยาคม ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

6. เกณฑ์ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง ประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป

เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 80 /80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบ
ในบทเรียนสำเร็จรูปทั้ง 10 ชุด

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน จำนวน 50 ข้อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University